

Servicefællesskabet for Geodata

Handlingsplan 2010

---

1. SFG' fremtidige opgaveafgrænsning

Servicefællesskabet for Geodata har gennem de senere år været omdrejningspunktet for et bredt samarbejde om videreudviklingen af stedbestemt information. Arbejdet har fokus på accept og anerkendelse af stedbestemt information som beslutnings- og administrationsgrundlag i den offentlige forvaltning og på at sikre fællesoffentlige løsninger målrettet hele den offentlige sektor.

Loven om infrastruktur for geografisk information (GI-loven) trådte i kraft den 15. maj 2009. Loven viderefører det velfungerende tværoffentlige samarbejde i Danmark og vil bidrage til videreudvikling af den offentlige sektor ved at sikre, at stedbestemt information udnyttes både i den politiske beslutningsproces og i implementering af effektive forvaltningsløsninger.

I 2009 blev hele den offentlige sektor omfattet af aftaler om brug af geografiske data: Der blev indgået en aftale med Kommunernes Landsforening om kommunernes adgang til geodata – den såkaldte kommuneaftale for geodata, som træder i kraft i 2010. I januar 2009 trådte en lignende aftale med ministerierne i kraft – statsaftalen for geodata – og i løbet af året har der været en øget interesse for at anvende geografiske data i nye sammenhænge, bl.a. på sundheds-, miljø-, forsvars- og beredskabsområdet.

I relation til GI-loven samt stats og kommuneaftaler er der etableret nye samarbejdsfora på geodataområdet. I forbindelse med etableringen af disse samarbejdsstrukturer er der skabt nye rammer for at håndtere dele af de problematikker som SFG blev nedsat til at løse. Dermed er der nu et behov for en dyberegående gennemgang af SFG' vision, målsætning og opgavebeskrivelser for at vurdere hvilke opgaver der er løst, hvilke nye samarbejdsstrukturer der er opbygget og hvilke opgaver det er urealistisk at løse.

En sådan revision af SFG' grundlag vil desuden bidrage til at give en status over indsatsområder på geodataområdet, samt til en prioritering samordningsindsatsen – både aftalemæssigt, datamæssigt og teknisk.

Det er fx blevet tydeligere at udviklingen af den geografiske infrastruktur forudsætter et stærkere styringsmæssigt fokus (governance), og det bør derfor overvejes at tildele styringen større opmærksomhed og dermed en stærkere rolle i udviklingen mod Digital forvaltning.

Nødvendigheden af denne forstærkede styring skal også ses i lyset af implementeringen af GI-loven (INPSIRE), som kræver en målrettet indsats på tværs af

domæner, discipliner og institutioner omkring: strategi, fordeling af resurser og økonomi samt overordnede tekniske arkitekturløsninger.

Servicefællesskabet for Geodata vil i 2010 redefinere sit kommissorium og indsatsområder i lyset af den ændrede governancestruktur på geodataområdet. Det ændrede kommissorium vil blive fremlagt for Styregruppen for Tværoffentligt Samarbejde (STS).

2. Overordnede indsatsområder

2.1 Anvendelse

Gennem årene har Servicefællesskabet for Geodata bidraget til væsentlige nye tiltag som fx etableringen af FOTdanmark og Plansystem.dk.

En lang række af de teknologiske, sociale og forretningsmæssige udviklinger, som finder sted på it-området i disse år, er fælles for den offentlige og den private sektor. I dag står den offentlige sektor typisk for den samlede udvikling af borgerrettede tjenester. Det gælder lige fra det bagvedliggende it-system og dataindsamling, -bearbejdning og -vedligehold til udvikling af brugerfladen.

Regeringen vil i samarbejde med kommuner og regioner udbrede anvendelsen af it, så it-teknologien bliver brugt som løftestang for nye arbejdsgange i den borgernære service og frigør offentlige medarbejdere fra unødige rutineopgaver. Omdrejningspunktet er anvendelse af de fællesoffentlige borgerportaler "borger.dk" og "virk.dk", den nye digitale signatur samt udveksling af skriftlig kommunikation via borgernes og virksomhedernes dokumentboks. Regeringen vil yderligere øge borgeres anvendelse af digital selvbetjening, så borgerne selv indtaster de oplysninger, som det offentlige skal anvende i sin sagsbehandling, sådan som det i dag sker på fx skatteområdet. Vi vil arbejde for at udbrede de gode eksempler på sammentænkt, digital selvbetjening, som er indført og løbende udvikles i flere kommuner

Man kan forestille sig nye samarbejdsformer omkring udviklingen af borgerrettede tjenester bl.a. baseret på udviklingen af fælleskomponenter. Fælleskomponent vinklen har været det primære udgangspunkt både for Vis Stedet og Vis Kort, og KMS forventer at udviklingen af fælleskomponenter i fremtiden vil være et område med en øget prioritering og fokus. Styregruppen i Servicefællesskabet for Geodata (SFG) kan være det fora, hvor prioriteringer og ønsker til etablering af fælleskomponenter drøftes med en forretningsmæssig indgangsvinkel. Dette inkluderer også udarbejdelse af business cases som en del af beslutningsgrundlaget

Klimatilpasningsstrategi

Tilpasning til klimaændringerne forudsætter, at der er de bedst mulige oplysninger til rådighed om de fremtidige klimaændringer. Klimaændringerne beskrives ved hjælp af en række klimavariabler, og da klimaændringerne også påvirker de danske farvande, skal der ligeledes tilvejebringes oplysninger om de oceanografiske variables udvikling i fremtiden. Da mange beslutninger om klimatilpasning også har et fælles behov for en række andre data, skal de også gøres tilgængelige på klimatilpasningsportalen: klimatilpasning.dk.

Langt de fleste beslutninger om klimatilpasning vedrører en bestemt lokalitet. Det er derfor vigtigt, at der ved datasøgning på portalen tages udgangspunkt i en bestemt lokalitet, som giver adgang til alle data for lokaliteten. Der vil derfor blive behov for at anvende et ensartet fælles geografisk grundlag. Derved vil data

effektivt kunne sammenstilles og anvendes på tværs af geografiske og administrative grænser, hvilket har stor betydning for den nytte, man kan have af dem i klimatilpasningssammenhæng. Derfor vil den allerede eksisterende digitale infrastruktur blive anvendt, samt at principperne fra INSPIRE i fremtiden vil ligge til grund for den infrastruktur, der danner basis for klimatilpasningsportalen.

Miljøområdet

Geodata er i dag en integreret del af sagsbehandlingen i forbindelse med forskellige typer af miljøsager, og miljødata stilles i stigende omfang til rådighed via Webservices på Internettet. Som eksempler kan nævnes services i forbindelse med Vindmøller, Geologiske interesser, planlægningen af Hovedstads-området m.fl.

Disse services og de tilhørende miljødata er bygget op efter fælles standarder for dataudveksling og dataopbygning (og vil løbende revideres ift INSPIRE). Danmarks Miljøportal og PlansystemDK er gode eksempler på, hvordan sådanne services kan etableres i et tværgående samarbejde mellem stat, region og kommune.

Der er et stadigt voksende træk på miljødata via de nævnte services til mange forskellige formål. Til nogle formål, fx ejendomsrelaterede, er der i stigende grad fokus på, at data skal være til rådighed døgnet rundt (24/7). Der ligger en udfordring i at miljødata til stadighed stilles til rådighed på en driftssikker og hurtig måde. Løsningerne kan tænkes etableret som fælles løsninger på tværs af sektorer.

Miljødata vil i 2010 endvidere blive stillet til rådighed for "Grønt Danmarkskort", som er en opfølgning af regeringens plan om "Grøn vækst". I første omgang vil der blive implementeret et "basissystem", som trækker på forskellige eksisterende services i form af dataservices, distributionsservices, blanketservices mm. På denne måde vil det i fremtiden blive nemt og billigt at etablere services, hvori også geodata indgår til forskellige formål. I første omgang deltager en række statslige myndigheder. Der er kontakter til KL og kommunerne for eventuelt at udvide deltagerkredsen.

Transportområdet

Digitalt Vejnet skal inden udgangen af 2010 eksistere i en første version af et projektsystem, som omfatter vej- og trafikoplysninger for syv kommuners geografiske område, der dækker Københavns vestegn omkring Motorring 3

Landbrugsområdet

For at sikre grundlaget for en effektiv digital forvaltning i almindelighed og i forbindelse med forvaltningen af arealbaseret landbrugsstøtte i særdeleshed, implementeres der i FødevarerErhverv en ny it-understøttelse af administrationen.

Fødevarerministeriet og FødevarerErhverv arbejder endvidere på at den arealbaserede landbrugsstøtteadministration i stigende grad ses såvel organisatorisk som datamæssigt ses i sammenhæng med såvel generel kontlægning som offentlig natur- og miljøforvaltning.

3. Initiativer i 2010

3.1 Udarbejde et revideret kommissorium for SFG

På baggrund af den ændrede udvalgsstruktur på geodataområdet samt behovet for at vurdere hvilke opgaver der er løst og hvilke opgaver det er urealistisk at løse skal SFG' kommissorium revideres.

SFG' kommissorium ændres så servicefællesskabet:

- Åbnes for en bredere deltagerkreds
- Får som hovedopgave at fungere som en innovativ tænketank og et innovationsforum, hvor parterne har mulighed for at drøfte rammerne for en fælles udvikling på geodataområdet
- Begrænser sin mødeaktivitet til to møder om året

Den initiativansvarlige er sekretariatet.

3.2 INSPIRE implementeringen

Samordningsudvalget er nedsat og har afholdt sit første møde i maj 2010. Der skal udarbejdes et kommissorium og en forretningsorden for udvalget.

Der skal være udarbejdet metadata for INSPIRE relevante datasæt i december 2010. Etablering af en ny version af Geodata-info.dk er i gang og denne metadataløsning vil blive stillet til rådighed i løbet af sommeren 2010. Der afholdes workshop vedr. metadata i oktober 2010, hvor Geodata-info.dk samt den udarbejdede vejledning vil blive præsenteret og afprøvet.

Forordningen om EU's institutioners og organers adgang til medlemsstaternes geodatasæt og -tjenester på harmoniserede vilkår er gældende fra april 2010. Der er igangsat et arbejde for at etablere et nationalt paradigme for at stille geodatasæt og -tjenester til rådighed for EU's institutioner og organer.

SFG's mål er at:

- understøtte implementeringen af INSPIRE direktivet ved at, følge initiativet, tilskynde til og understøtte gennemførelsen af det (fx ved at påtage sig opgaver) samt informere om det.

Den initiativansvarlige er KMS.

3.3 Pilotprojekt for referencearkitektur for geodata

EBST og KL har, som led i samarbejdet på BBR- og adresseområdet, besluttet at udforme en ny løsning som skal tilbyde brugerne (herunder især 112 og øvrige beredskabsaktører) en hurtigere og mere effektiv adgang til oplysninger om hvor nye veje og vejnavne er beliggende.

Projektet NOVA (Nem Oplysning om Veje og Adresser) vil være funderet i lovgivningen om vejnavne og adresser og skal samtænkes med CPRs vejregister, FOT og projektet for Danmarks Digitale Vejenet.

Hvis projektet besluttet igangsat vil det være velegnet som pilotprojekt til aftestning af de foreslåede koncepter og principper for "Stedet som nøgle – referencearkitektur for stedbestemt information".

SFG's mål er at:

- understøtte aftestning af de foreslåede koncepter og principper for "Stedet som nøgle – referencearkitektur for stedbestemt information" ved at, følge initiativet, tilskynde til og understøtte gennemførelsen af det samt informere om det.

Den initiativansvarlige er EBST.

3.4 Geodata i mange varianter

Projektet bygger på den observation, at der foretages arealregistreringer af tæt relaterede objekter mange forskellige steder i den offentlige forvaltning og i mange forskellige databaser. Projektet ser i første omgang på registrering af naturarealer i hhv FOT og DMP/DAI.

Projektet er sat på standby, da der pågår drøftelsen mellem KL og MIM om §3-naturregistreringen. Disse drøftelser kan føre til en række nye initiativer for så vidt angår naturregistreringen. SfG-projektet om geodata i flere varianter afventer resultatet af disse drøftelser.

SFG's mål er at:

- understøtte afklaringen af et pilotprojekt på naturområdet og at understøtte gennemførelsen af det samt informere om det.

Den initiativansvarlige er KL.

3.5 DHM-projekt, Havoversvømmelsesværktøj

Videncentret har igennem 1 ½ år arbejdet på en prototype af havoversvømmelses-værktøjet. Med værktøjet skal man kunne udpege områder, der måske vil blive berørt af oversvømmelse fra havet på grund af fremtidige klimaforandringer i form af den generelle middel havspejlsstigning og den regionale stormflodshøjde. For de udpegede områder kan det være relevant at foretage en nærmere analyse for at afklare sandsynligheden for fremtidige oversvømmelser nærmere.

Værktøjet skal visualisere de udpegede områder og dermed vise konkret hvilke konsekvenser højere vandstande og højere stormflodshøjder, som følge af øget vind og mere ekstremt vejr, kan få for borgere, erhverv og kommuner langs kysten.

Prototypen har været i høring hos de fynske kommuner. Der indkom svar fra seks ud af otte kommuner, som alle mente, at det er en god ide at lave og offentliggøre værktøjet, selvom der fandtes afvigelser. Afvigelse skyldes hovedsageligt sluser, der ikke er gengivet korrekt i højdemodellen, og nye diger eller terrænændringer, der er lavet efter laserscanningen af højdemodellen. Alle kommunerne mente, at værktøjet er nyttigt eller meget nyttigt, trods de lokaliserede afvigelser.

KL-arbejdsgruppen, der skulle udarbejde et grundlag for den kommunale indsats vedrørende klimatilpasning og energibesparelser, har i sin rapport anbefalet, at Videncentret for Klimatilpasning arbejder videre med at udvikle prototypen på screeningsværktøjet vedr. oversvømmelse fra havet.

Ud over høringen på Fyn har erfaringer fra andre kommuner og regioner vist, at det overblik hav-oversvømmelsesværktøjet giver over mulige oversvømmelsestruede arealer stort set altid vil udgøre første trin i en analyse af et områdes sårbarhed overfor oversvømmelser.

Ud over den positive tilbagemelding fra kommunerne på Fyn og anbefalingen fra KL-arbejdsgruppen taler følgende for, at arbejde videre med værktøjet med henblik på en offentliggørelse:

- Værktøjet er stærkt efterspurgt af portalens brugere.

- Det vil give portalens brugere viden om konsekvenserne af det stigende havniveau i form af et landsdækkende overblik.
- Værktøjet vil kunne medvirke til at afdække den oversvømmelsesfare, som er i dag, hvilket også er anvendeligt til planlægning.
- Det vil give kommunerne et ensartet geografisk grundlag for nærmere lokale analyser.
- Værktøjet vil kunne give et vigtigt input til de samfundsøkonomiske analyser i form af bedre opgørelse af skadesomkostninger og kan dermed forbedre beslutningsgrundlaget og sikre en omkostningseffektiv klimatilpasning.
- Endelig vil udviklingen af værktøjet give et godt grundlag for de risikoanalyser, der skal laves som led i oversvømmelsesdirektivet.
- Endelig har værktøjet allerede vist sig at være et stærkt redskab til kvalitetssikring af Danmarks Højdemodel

Det er samtidig klart, at der er tale om et screeningsværktøj, baseret på en højdemodel med en vis nøjagtighed, der aldrig vil være 100% opdateret. De oversvømmelsestruede områder i værktøjet vil derfor heller ikke kunne gengives med 100% nøjagtighed. Videncentret vil i samarbejde med KMS kunne foranledige én opdatering og tilretning af højdemodellen, men skal værktøjet holdes vedlige skal der findes en langsigtet model for opdatering af højdemodellen.

Konklusion og forslag til videre proces

Videncentret har indstillet til KOK at de godkender ovenstående proces for det videre arbejde med udvikling af værktøjet. Det foreslås, at Videncentret arbejder videre med udvikling af værktøjet, med respekt for det forhold, at der er tale om et screeningsværktøj, der aldrig - trods løbende opdatering - vil være 100% nøjagtigt. Dette indebærer, at Videncentret gennemfører de opgaver, der vil gøre det så retvisende som muligt samt sørger for, at værktøjets begrænsninger og fejlmuligheder fremgår klart af brugergrænsefladen. Konkret foreslås følgende proces:

- Færdiggørelse af værktøj (juni - november 2010)
Begrænsninger vil fremgå af brugergrænsefladen.
- Landsdækkende registrering af sluser/nye diger (sommer 2010)
Kystkommunerne præsenteres for havværktøjet og bedes om at indberette sluser/nye diger og evt. fejl, så værktøjet kan rettes op. De får at vide, at det vil blive offentliggjort i november.
- Ny udgave af terrænmodel (august 2010)
KMS udarbejder en udgave af terrænmodellen med sluser og nye diger/terrænhævninger.
- Gemberegning af oversvømmelsestruede områder (september 2010)
- Høring af kommuner (oktober 2010)
Kommunerne får login til ny version af værktøj. De får mulighed for at skrive kommentarer til deres område. De får igen mulighed for at indberette evt. sluser, nye diger og evt. fejl.
- Offentliggørelse af værktøj (november 2010)

Kommunernes evt. kommentarer vil blive offentliggjort sammen med værktøjet.

I det omfang der i løbet af ovenstående proces indberettes verificerede fejl i højdemodellen vil KMS bede leverandøren af højdemodellen om at rette disse. Når højdemodellen er opdateret kan der foretages en genberegning og en opdatering af værktøjet.

SFG's mål er at:

- understøtte implementeringen af Havoversvømmelsesværktøjet, ved at følge initiativet, tilskynde til gennemførelsen af det samt informere om det.

Den initiativansvarlige er ENS.

3.6 Adresser

På baggrund af erfaringer og input fra den mest centrale brugere af adresser og adressedata er det udarbejdet en overordnet handlingsplan med tre indsatsområder:

- Afhjælpning af problemet med upræcise og for få adresser i områder med større erhverv, institutioner samt kolonihaver.
- Eliminering af dobbeltarbejde, flaskehalse og barrierer i forbindelse med administrationen af adresser og adressedata.
- Sikring af effektivt og hurtigt dataflow til brugerne og opgavesystemerne v.hj.a. pålidelige tjenester, herunder AWS.

I 2009 igangsattes en business case undersøgelse, som skal belyse gevinster og omkostninger ved at realisere de hovedelementer som findes i handlingsplanen.

Undersøgelsen har bl.a. afdækket et tydeligt behov hos en række store offentlige parter, for at opnå en driftssikker og kosteffektiv adgang til de offentlige referencedata for adresser. Hertil kommer de krav som INSPIREs gennemførelsesbestemmelser betyder for datasæt og netjtjenester for adresser.

Den igangsatte undersøgelse skal dokumenteres og færdiggøres i løbet af efteråret 2010 mhp. drøftelse i relevante fora.

SFG's mål er at:

- understøtte udviklingen af adresserne som et stærkt element i den geografiske infrastruktur herunder INSPIRE og i infrastrukturen for digital forvaltning.

Den initiativansvarlige er EBST.

3.7 Vejnettet

Der arbejdes med implementering af FOT og INSPIRE.

SFG's mål er at:

- understøtte udviklingen af et digitalt vejnet ved at følge initiativet, tilskynde til og understøtte gennemførelsen af det samt informere om det.

Den initiativansvarlige er VD.

3.8 Landbrugs- og fødevarerektoren

I 2010 forventes FødevarerErhvervs projekt med udvikling af Arealssystemet som en ny geografisk it-understøtning af arealbaseret landbrugsstøtte at blive implementeret i organisationen og overført til landbrugserhvervet. Arealssystemet udvikles efter SOA principper og med FVM SSU standardiserede begreber.

I forbindelse med administrationen af landbrugsstøtte og udviklingen af Arealssystemet vil der i 2010 være stor fokus på vedligeholdelse af markbloktemaet og digitalisering af marker.

SFG's mål er at:

- understøtte integration og øget anvendelse af geodata på landbrugsområdet ved at følge initiativerne, tilskynde til og understøtte gennemførelsen af dem samt informere om dem.

Den initiativansvarlige er FødevarerErhverv.

3.9 Business case for bygningsgeokodning

EBST og KMS har i 2009 iværksat en business case som skal belyse værdien af at forberede og gennemføre en geokodning af BBRs bygninger.

Analysen skal bl.a. belyse den øgede nytteværdi af BBRs bygningsinformationer og af det geografiske administrationsgrundlag (FOT) samt mulighederne for øget effektivitet i forvaltning og erhvervsliv som følge af en geokodning.

Hovedparten af arbejdet er gennemført men materialet skal sammentrækkes før det kan forelægges SFG og DBBF (Domænebestyrelsen for Bygninger, Boliger og Forsyning) i løbet af 2. halvår 2010, mhp. en beslutning om en eventuel efterfølgende realisering.

SFG's mål er at:

- understøtte initiativet omkring bygningsgeokodning ved at følge arbejdet med en business case, tilskynde til og understøtte gennemførelsen af det samt informere om det.

Den initiativansvarlige er EBST.

Udvalg

3.10 Nytækningsudvalget for ejendomsdannelsen

Udvalgets arbejde er hovedsageligt fokuseret på implementering af ejendomsreferencen. Interessenterne har i juni 2010 bekræftet det grundlag som ejendomsreferencen skal implementeres på baggrund af. Der nedsættes en teknisk følgegruppe, der skal udarbejde en detaljplan.

Næste skridt er gennemførelsen af et pilotprojekt, der skal vurdere udfordringerne ved den nødvendige initialtildeling. Dette arbejde har været sat på stand-by siden sommeren 2009 på grund af manglende ressourcer hos enkelte interessenter, men vil nu blive gennemført i anden halvdel af 2010.

Den initiativansvarlige er KMS.

3.11

OIO-udvalg for stedbestemmende referencedata

OIO udvalgets kommissorium er, i april og maj 2010, godkendt af SFG og OIO komiteen.

OIO-udvalget for stedbestemmende referencedata har til formål at sikre arkitektur og standarder, herunder udformning af principper og regler for deres anvendelse, for de fællesoffentlige stedbestemmende referencedata og infrastrukturen for geografisk information.

OIO-udvalget behandler spørgsmål om grundlæggende principper for og rammer om arkitektur for og it-understøttelse af stedbestemt information.

Dette inkluderer opgaver vedrørende:

- Referencearkitektur for anvendelse af stedbestemt information
- Arkitekturbeskrivelser
- Standardiserede beskrivelser af processer og arbejdsgange
- Begrebs- og informationsmodeller (evt. ontologier)
- Datadefinitioner/-standarder (semantik- og syntaksdefinitioner)
- Servicespecifikationer
- Infrastrukturspecifikationer
- Fælleskomponenter med forretningsmæssigt ophæng i SfG

OIO udvalget for stedbestemmende referencedata skal, med afsæt i det godkendte kommissorium, fastlægge en handlingsplan for 2010 – 2011. Følgende emner er foreslået til handlingsplanen:

- Afklaring af referencedata – referencegrundlag
- Strategi for udvalget
- Generel begrebsafklaring
- Review på referencearkitekturen
- Videre arbejde med metadata

Der forventes nedsat to arbejdsgrupper i 2010. Den ene skal udarbejde et oplæg til afklaring af referencedata og den anden have karakter af følgegruppe til de pilotprojekter, der har til hensigt at teste referencearkitekturen.

OIO-udvalget for stedbestemmende referencedata udfører opgaver på bestilling fra SfG for så vidt angår specifikation af stedbestemmende referencedata, sammenhængende arkitektur og fælles standarder for infrastrukturen for geografisk information

Den initiativansvarlige er KMS.